

СУЧАСНА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ХАТИ-МАЗАНКИ У МІСЬКОМУ ПРОСТОРІ ХХІ СТ.

Давидюк М. І.

*студентка I курсу магістратури факультету культури і мистецтв
Волинський національний університет імені Лесі Українки,
науковий співробітник*

Державний історико-культурний заповідник у місті Луцьк

*Науковий керівник: **Москвич О. Д.***

кандидат філософських наук, доцент,

завідувач кафедри культурології

*Волинський національний університет імені Лесі Українки
м. Луцьк, Україна*

В сучасній урбаністичній культурі дизайн, який виконаний в українському етностилі, набирає все більшої популярності. Поєднання екоматеріалів, традиційних орнаментів та декоративних виробів ручної праці дають змогу людині стати ближчою до автентичності, приналежності до своєї культури і дати змогу відчувати себе у безпеці та затишку, яких не вистачає в умовах глобалізації. Елементи українського етностилю деталі частіше можна простежити в приватних будинках, квартирах, готелях та громадських місцях (наприклад проекти Makhnostudio – Shkrub House та Mazanka Apartment). В ХХІ ст. з'явилося багато цікавих інтерпретацій традиційних елементів архітектури українського етностилю, які привертають увагу не лише пересічних користувачів, а й дослідників культури і мистецтва.

Найвпізнаванішою традиційною формою українського житла вважається хата-мазанка. Вона є місцем для проживання і символом зв'язку людини з навколишнім середовищем. Здавна ці будівлі будувалися із природних матеріалів, які були доступні селянам. Здебільшого хату зводили з очерету, хмизу, дерева та соломі. Щодо етимології, термін «мазанка» походить від слова «мазати» та відсилає до технології будівництва (всередині стіни обмащували глиняним розчином, згодом робили побілку із вапна та крейди, аби будівля мала привабливий та охайний вигляд). При зведенні будинку із лісоматеріалу застосовували дві техніки: зрубу і каркасно-струкову. Важливо, що вибір сировини мав символічний зміст. Зокрема, потрібно вибрати «мудре і чисте дерево». А про осіку, можна було почути, що вона є проклятою, через християнські легенди про те, що «Іуда повісився на цьому дереві» [3].

Виділяють декілька типів споруди: солом'яні мазанки, плетенні мазанки, дерев'яні мазанки, очеретяні мазанки. Сьогодні вони відповідають

багатом стандартам екологічності та енергоефективності, оскільки завжди будувалася з екологічних матеріалів. Це «справжній маніфест екостилі в сучасному дизайні», – переконані в Єдиному бюро молодого українського архітектурного стилю. Технологія зведення каркаса з дерев'яних стовбурів та лози дозволяє будівлі дихати й висихати значно швидше за класичні глинобитні споруди. Використання виключно місцевих матеріалів, а саме глини, очерету та соломи, робить такий простір сталом екологічності. Тому актуальність мазанки лише зростає, вона водночас транслює культурні коди та створює унікальну візуальну естетику [5]. Окрім того, вона створює особливий психологічний комфорт в урбаністичному просторі, де домінують холодні матеріали, перетворюючи житло на ідеальний прихисток від міського шуму. В архітектурному середовищі вирішується проблема з мікрокліматом: глиняні стіни можуть регулювати вологість повітря в межах 40–60%, так зменшується пил у повітрі, що неможливо у цегляних приміщеннях без використання дорогих систем кондиціонування. Будівельні матеріали з глини не викликають алергії, оскільки сама глина діє як фільтр, поглинаючи шкідливі для здоров'я речовини. Крім того, глиняні поверхні не утримують зарядів статичної електрики [1].

Стріха із очерету нині також оживає та набирає поширення серед будівельних компаній. «Дах не потребує постійного оновлення і особливого догляду, після дощів не лишає вологості та й взагалі нічого не боїться», – так зазначає киянин Руслан Полонець, який хотів оформити екстер'єр території під містом у карпатському стилі [4]. Насправді, щоб дах служив віки, потрібно просто його зводити під нахилом 45 градусів, щоб вода не збиралася на покрівлі. Отже, чому вона знову стає актуальною? По-перше, це естетично й мінімалістично виглядає, що відповідає сучасним урбаністичним тенденціям. Своєрідна «шапочка» узгоджено інтегрується із навколишнім середовищем через приємний відтінок. По-друге, натуральність. Матеріал не виділяє ніяких шкідливих випарів, тому дихати в просторі максимально безпечно для здоров'я. По- третє, звукоізоляція. У містах, де зазвичай чути звуки машин, гуркіт техніки тощо, інколи людина потребує суцільної тишини. Завдяки трубчастій будові стебла звук практично не доходить до оселі і не перевантажує нервову систему [4].

Українська мазанка сьогодні отримує міжнародне визнання. Яскравим прикладом є проєкт «хата-мазанка» від YOD Group, яка не просто привернула увагу, а перемогла на конкурсі Hospitality Design Award [2]. Це доводить, що українські традиційні методи будівництва є конкурентоспроможними на світовому рівні. Отже, сучасна інтерпретація хати-мазанки – це не просто повернення до минулого, а стратегічний крок у майбутнє, де архітектура стає антропоцентричною та екологічною і відповідає цілям сталого розвитку. Мазанка сьогодні виступає як потужний засіб передавання культурних смислів, формуючи унікальну візуальну естетику, що відповідає запитам сучасної людини на автентичність і сталий розвиток.

Література:

1. Будинок з глини: переваги і недоліки – Zagorodna.com. URL: <https://www.zagorodna.com/uk/budivnictvo/budinok-z-glini-perevagi-i-nedoliki.html> (дата звернення: 13.05.2026).
2. Джанов Д. Хата-мазанка від YOD Group перемогла на конкурсі Hospitality Design Award. The Village Україна. URL: <https://www.village.com.ua/village/business/news/373601-hata-mazanka-vid-yod-group-peremogla-na-konkursi-hospitality-design-award> (дата звернення: 13.05.2026).
3. Навіщо мати мерця під порогом? Традиційне українське житло та його символіка. Історична спадщина України: візуальні джерела та архів – LocalHistory. URL: <https://localhistory.org.ua/videos/bez-bromu/navishcho-mati-mertsia-pid-porogom-traditsiine-ukrayinske-zhitlo-ta-iogo-simvolika-roman-siletskii/> (дата звернення: 13.05.2026).
4. Стильно, екологічно, раціонально: дах з очерету – вибір людей 21-го століття*. ВолиньPost. URL: <https://www.volynpost.com/articles/2008-stylno-ekologichno-racionalno-dah-z-ocheretu--vybir-lyudej-21-go-stolittia> (дата звернення: 13.05.2026).
5. Bureau.x [Електронний ресурс] : Instagram-сторінка. URL: <https://www.instagram.com/reel/DXj7UUEjB-x/?igsh=MXdhOGxtenprOTVsYQ==> (дата звернення: 14.05.2026).

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-630-3-14>

РОБОТА РЕГЕНТА З ЦЕРКОВНИМ ХОРОМ: ОСНОВНІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ

Дерлюк З. М.

*студентка V курсу факультету культури і мистецтв
Волинський національний університет імені Лесі Українки
м. Луцьк, Україна*

Дослідження роботи регента з церковним хором обумовлене сучасною потребою збереження та розвитку духовної музичної традиції в умовах динамічних культурних змін, яке дозволяє систематизувати знання про ефективні методи організації хорового співу, вдосконалення виконавської майстерності та формування духовно-естетичного виховання парафій. Окрім того, аналіз професійної діяльності регента сприяє підвищенню якості музичного супроводу богослужінь та зміцненню церковної спільноти.

Діяльність регентів церковних хорів відіграє ключову роль у розвитку сучасного церковного хорового мистецтва, саме завдяки їхній професійній праці, творчій ініціативі та мистецькому баченню